

ARNT SAGEN OG MUSSE

På en liten husmannsplass som het Sagagjelet bodde en kar som het Arnt Sagen. Han bodde alene i den lille koia si og hadde ei ku, to geiter og fire sauer i påbygget. Det var ikke rare utkomme på slik en liten plass, så Arnt måtte spe på med arbeid rundt i bygda og jakt og sinking i skogen for å holde sulten unna. Oftest tok han en tørn på sagbruket like ved når det kom sagtømmer dit.

Men best likte Arnt seg når han kunne henge børsa på aksla å rusle rundt i skogen på jakt etter vilt. Oftest så han etter rådyr og hare, men var han riktig heldig traff han på elg. Bjørn og ulv rekte også innom, men de var sjeldnere å gå seg på.

Langt inne i Slipermarka i mellom Trolldalen og Torsdagsslette lå ei myr de fra gammelt kalte Huldersletta. I dette område var det oftast vilt å finne. Derfor la Arnt alltid turen innom der.

Arnt tenkte vel lite på gamle sagn om hulder og underjordiske den midtsommerkvelde han ruslet en tur på jakt. Stemningen i skogen var likevel så lys, stille og magisk som bare en midtsommernatt i Slipermarka kan være. En svak vind rislet i tretoppene og ei ugle kunne høres i det fjerne. Arnt satte seg ned i skrenten overfor Huldersletta for å tygge på en brødiskalk mens han håpet at et dyr skulle komme rekende. Klokka nærmet seg midnatt og sola duppet så vidt ned bak horisonten. I sør sto månen full på klar himmel og kastet trolske skygger over myra. Arnt la seg bakover å lukket øynene et øyeblikk. Det hadde vært en lang dag, og kanskje ble det ikke noe mer hvile før ut på morgenkvisten.

I døsen syntes Arnt Sagen at han hørte fløyte- og felemusikk. En stund funderte han på om han sov eller var våken, men da et kor av lyse lette stemmer stemte i med smektende melodier skvatt han til og reiste seg halvveis opp i lynget. Han måtte gni seg i øynene og riste litt på hodet. For sikkerhets skyld kløp han seg i armen. For hele Huldersletta levde og bølget av små og litt større skapninger. Små haugkailla med feler, hulder med kusvans og bjellekranser og lekne alver med fløyter og englerøst danset og lekte. Alle slags dyr og fugler var også å se.

Lenge satt Arnt og bare måpte. Blikket hans søkte stadig tilbake til ei spesiell hulder. Hun var den vakreste skapning Arnt hadde sett. Hadde det bare ikke vært for at hun hadde kusvans. Han mintes at bestemora hans hadde fortalt at om du kaster stål over huldra, så mister hun svansen og blir som et menneske. Da må hun følge den som kaster stålet i sju år før hun kan vende tilbake til underverdenen. Arnt lirket jaktkniven opp av slira. Han hadde vel intet å tape på å prøve om den gamle overtroa hadde noe for seg. Da den vene huldra danset forbi bøydde han seg fram og kastet kniven i en bue over henne. Som ved et trylleslag stanset musikken og haugfolket sakk i jord. Alle så nær som huldra. Hun sto der helt urørlig og svanseløs. Så løftet hun blikket og så på Arnt med øyne så blå og klare som fjellvann. "Jeg heter Musse" sa hun lett, og strakte ut ei hånd mot Arnt.

For Arnt på Sagagjelet ble det nå en annen tid. Aldri var han ensom og alltid var hus og buskap stelt og ordnet etter beste måte. Musse trallet å sang mens rokken og veven gikk, og aldri klaget hun over små kår. Arbeidet gikk som en lek, men Arnt gikk ikke så ofte på jakt nå. Han ville helst være der Musse var. Han var som bergtatt og visste ikke hva godt han kunne gjøre for henne.

Årene gikk uten at Arnt tenkte mer på det. Så måtte den sjuende midtsommernatta komme. Arnt våknet med en følelse av at noe ikke stemte. Det var tomt og stille i huset. Da med ett husket han de sju årene gamlemor hadde fortalt om.

Men Arnt kunne ikke akseptere det. Det måtte gå an å kaste stål på nytt. Han la i vei opp i marka i retning Hundersletta. Men der var det stille. Kanskje danset de andre steder i natt. Arnt sprang videre, snudde tilbake, lette langs myrkantene. Ropte navnet hennes. Synet ble uklart, tårer trillet på brunbarket kinn. Hele natta løp han, så gikk han hele neste dag. Den neste natta var kreftene slutt og han kunne bare krype. Han sov en stund og krabbet videre. Det var ingen grunn til å gi opp, ingen grunn til å gå hjem uten Musse. Måtte lete videre.

De fant han i et søkk ikke langt fra Hundersletta. Sammenkrøket lå han med ansiktet mot en bjørkestamme. Med tennene hadde han revet bark av bjørka og slikket i seg sevje for å stille den gnagende sulten. Men sevje kan være som lim, og hadde satt seg i halsen til den fortvilte og utkjørte Arnt og kvalt ham. Stedet de fant han heter den dag i dag Arnthola.

Om du en midtsommernatt skulle vandre og finne Hundersletta, så skal du vite at de bare danser der hvert syttiende år. Men om du stopper og lytter kan du høre som et pust over skogen ved midnatt: "Musse, kom tilbake Musse min".

Fortellingen om Arnt Sagen er fritt gjengitt etter Ernst Stavnes (1921-2003) som hundre og førti år etter at Arnt kastet stål over huldra, selv opplevde dansen på Hundersletta. Han var ung gjeter dengang, og kniven gikk litt skeivt da han kastet. Slik gikk det til at han kom heim med ei ekstra geit i stedet for ei hulder. Mor hans var ikke det slag overrasket. Slektas hennes hadde bodd lenge på Sliperen.

25. mai 2014

Anton K. Stavnes

Fra bygdeboka:

Arnt Olsen Slipersagen 1752-1813. Arnt kom fra Lensvik. Han har nok vært gift, men ektefelles navn er ikke funnet. Det ble avholdt skifte etter ham 23.03.1813. Det er notert at han sultet i hjel. (Bildet laget av Heike Stian og Viljar Tengel Stavnes).

